

ชื่อ

นายอธิพัฒน์ สินทร์โก

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2555

ชื่อเรื่อง

การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี

(THE CONFLICT MANAGEMENT BY THE PEACEFUL MEANS)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี เป็นการศึกษาวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการก่อเกิดและกระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 และเพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย บทความเชิงวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธีและประวัติศาสตร์ทางการเมืองของไทย และใช้วิธีวิจัยการสัมภาษณ์ (Interview Research) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นผู้ได้รับการยอมรับในด้านการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี จำนวน 10 ท่าน

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการก่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ.2535 มีสาเหตุสำคัญดังนี้

1) สาเหตุจากความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นฝ่ายเผด็จการทหารกับฝ่ายประชาธิปไตย ฝ่ายคนเมืองกับฝ่ายคนชนบท ฝ่ายกลุ่มอำนาจเก่ากับฝ่ายกลุ่มอำนาจใหม่

2) สาเหตุความขัดแย้งจากเรื่องของผลประโยชน์

3) สาเหตุความขัดแย้งจากเรื่องของโครงสร้างการเมืองไทย และ

4) สาเหตุความขัดแย้งจากการช่วงชิงอำนาจ โดยไม่มีกฎกติกาที่ชัดเจน

จากการศึกษากระบวนการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยพบว่า กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยมี 8 ขั้นตอน ดังนี้ (ในปัจจุบันกระบวนการของความขัดแย้งดำเนินมาถึงขั้นตอนที่ 8 แล้ว)

- ขั้นตอนที่ 1 ช่วงสันติภาพอย่างแท้จริง
- ขั้นตอนที่ 2 ช่วงความขัดแย้งที่ซ่อนเร้นอยู่
- ขั้นตอนที่ 3 ช่วงความขัดแย้งที่ปรากฏออกมาให้เห็น
- ขั้นตอนที่ 4 ช่วงการเพิ่มขึ้นของความตึงเครียด
- ขั้นตอนที่ 5 ช่วงสงครามหรือการปะทะกันอย่างเต็มที่
- ขั้นตอนที่ 6 ช่วงการลดลงของความตึงเครียดและการเจรจา และ
- ขั้นตอนที่ 7 ช่วงการลดลงของความเครียดและการหาข้อตกลง
- ขั้นตอนที่ 8 ช่วงหลังความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ

สำหรับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี ประกอบด้วย 7 แนวทาง คือ

- 1) การสร้างความเป็นธรรม ในกระบวนการยุติธรรม
- 2) การเร่งระงับปัญหาความขัดแย้ง
- 3) การลดความขัดแย้งในระดับบุคคล
- 4) การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
- 5) การสร้างความปรองดอง
- 6) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางสันติวิธี และ
- 7) การสร้างความเชื่อมั่นในแนวทางสันติวิธีให้แก่สังคม

Abstract

The conflict management by the peaceful means is studied in the way of a qualitative research. The purpose of the research is to analyze the causes and process of the political conflict in Thailand since May 1992 (Prutsapat tamil) and to study how to solve the political conflict by the peaceful means. The interview research is studied by: 1) Documentary research, for example concepts, theories, academic articles, which are about the conflict management by the peaceful means and history of the political concept. 2) The research, information was corrected from 10 key informants who are expert and well known in the field of conflict management by the peaceful means.

The research found that the main causes of the problem can be described as follow:

1) Bipolarity of the political ideology, the military dictatorship and democratic movement, the urban and countryside, the new and old political power group. 2) Interest conflict. 3) Unbalance political structure and 4) Scramble for political power without certain rule. The study also expressed that the conflict process is developed step by step from 1) Absolute peace. 2) Latent conflict. 3) Conflict emergence. 4) Conflict escalation. 5) Absolute war 6) De-escalation/ Negotiation and finally lead to 7) De-escalation/ Settlement. However, recently the process is likely attempt to 8) Post-conflict and peace building. According to the study, the political conflict solution by the peaceful means consist of 1) Equity and justify. 2) Urgent recovering the unsolved problems which occur in the past 3) Reduce individual conflict. 4) Learn about how to listen to the other points without bias. 5) Reconciliation. 6) Make understanding about the peaceful means. 7) Establish the peaceful means as a social value.

บทสรุปผู้บริหาร

เรื่อง “การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี”

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์และสังคมไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งดังที่ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2539, หน้า 36) ให้ความเห็นว่า “ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติไม่เคยว่างเว้นจากความขัดแย้ง ไม่ว่าจะในระดับบุคคล มนุษย์มิได้ถือกำเนิดมาเหมือนกันแต่เป็นความแตกต่างอันเป็นผลมาแต่พันธุกรรม หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม” จากสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้เกิดการตั้งคำถามว่า สุดท้ายแล้ว ความขัดแย้งเป็นบุญที่ก่อให้เกิดการรังสรรค์สิ่งดีงามให้แก่สังคม หรือว่าเป็นบาปที่ทำให้มนุษย์และสังคมจมอยู่กับปัญหาและความวุ่นวายระหว่างมนุษย์และสังคม ในขณะที่นักขัดแย้งวิทยา (Conflict Theorists) ที่จัดอยู่ในกลุ่มของนักสังคมวิทยา (Social Theorists) มองว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” (Social Animals) ที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของผลผลิตจากการคบหาสมาคมซึ่งกันและกันของบุคคลในสังคม ซึ่งการที่มนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตอยู่รอดในสังคมได้นั้น ก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยด้านอื่น ๆ เพื่อสนอง “ความต้องการ” ของตนเอง คำถามมีว่า “ความอยาก หรือความต้องการ” ได้เข้าไปสัมพันธ์กับความขัดแย้งอย่างไร เพราะการที่มนุษย์และสังคมไม่เข้าใจธรรมชาติของความอยากหรือความต้องการอย่างแท้จริงจึงทำให้อยู่ในวัฏจักรของความขัดแย้ง

หลังเหตุการณ์ความขัดแย้งในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดที่ยุติลงด้วยการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิ.ย.2475 หลังจากนั้นก็เกิดความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ระหว่างรัฐไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี 2492-2525 ซึ่งสิ้นสุดลงด้วยนโยบายการให้อภัย ตามคำสั่งที่ 66/2523 ตามที่ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2553) ต่อมาก็เป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเผด็จการกับกระแสเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชน ก่อให้เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 และพฤษภาทมิฬ 2535 เรื่อยมาถึงความขัดแย้งช่วง พ.ศ. 2535 - พ.ศ.2544 พฤษภาทมิฬสู่รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ความขัดแย้งช่วง พ.ศ. 2544 - พ.ศ.2549 รัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ถึงปัจจุบัน

ดังนั้นจากปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสาเหตุ การก่อเกิดและการจัดการความขัดแย้งในสังคมไทย ตลอดจนแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง อย่างสันติวิธี เพื่อเป็นประโยชน์และยังสามารถนำผลการศึกษาที่ได้นั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการ จัดการความขัดแย้งได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการก่อเกิดและกระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทาง สันติวิธี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา : การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุการก่อเกิดและกระบวนการ ของความขัดแย้งในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 และแนวทางในการ จัดการความขัดแย้งในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี
2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ โดยแบบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักวิชาการ และพระสงฆ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย ได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดเรื่องสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี 2535 ของชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550, หน้า 11) กระบวนการ ของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี 2535 สุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ (2550) และแนวทางในการจัดการความขัดแย้งการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทาง สันติวิธี พระไพศาล วิสาโล (2538, หน้า 3) ในการวิจัยได้ดังนี้

สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี 2535

1. สาเหตุด้านความต้องการ
2. สาเหตุด้านการรับรู้
3. สาเหตุด้านอำนาจ
4. สาเหตุด้านค่านิยม
5. สาเหตุด้านความรู้สึกและอารมณ์
6. สาเหตุด้านอื่น ๆ

กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี 2535

1. ช่วงสันติภาพอย่างแท้จริง
2. ช่วงความขัดแย้งที่ซ่อนเร้นอยู่
3. ช่วงความขัดแย้งที่ปรากฏออกมาให้เห็น
4. ช่วงการเพิ่มขึ้นของความตึงเครียด
5. ช่วงสงครามหรือการปะทะกันอย่างเต็มที่
6. ช่วงการลดลงของความตึงเครียดและการเจรจา
7. ช่วงการลดลงของความเครียดและการหาข้อตกลง
8. ช่วงหลังความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ

แนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี

1. ชั้นวิเคราะห์ความขัดแย้ง (ทูกซ์)
2. ชั้นหาสาเหตุของความขัดแย้ง (สมุทัย)
3. ชั้นกำหนดเป้าหมายในการจัดการความขัดแย้ง (นิโรธ)
4. ชั้นหาวิธีการในการแก้ไข (มรรค)

ผลการศึกษา

1. สาเหตุการก่อเกิดและกระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ.2535

1.1 สาเหตุของความขัดแย้ง ผลจากการศึกษาพบว่า สาเหตุของความขัดแย้งในสังคมไทยช่วงหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ โดยมีสาเหตุความขัดแย้งดังนี้

1. สาเหตุจากความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างฝ่ายต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายเผด็จการทหารกับฝ่ายประชาธิปไตย ฝ่ายคนเมืองกับฝ่ายคนชนบท ฝ่ายกลุ่มอำนาจเก่ากับฝ่ายกลุ่มอำนาจใหม่

2. สาเหตุความขัดแย้งจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

3. สาเหตุความขัดแย้งจากชนชั้นกลางใหม่มีความต้องการพื้นที่ทางการเมืองมากขึ้น

4. สาเหตุความขัดแย้งจากเรื่องของผลประโยชน์

5. สาเหตุความขัดแย้งจากเรื่องของข้อมูลข่าวสาร

6. สาเหตุความขัดแย้งจากเรื่องความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

7. สาเหตุความขัดแย้งจากเรื่องของโครงสร้างการเมืองไทย

8. สาเหตุความขัดแย้งจากการช่วงชิงอำนาจ โดยไม่มีกฎกติกาที่ชัดเจน

1.2 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องของความขัดแย้งมาจนถึงปัจจุบัน ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องของความขัดแย้งในสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน มีปัจจัยสำคัญดังนี้

1. สังคมไทยขาดความรู้ความเข้าใจและขาดอุดมการณ์ทางด้านประชาธิปไตยและการเมือง

2. การต่อสู้ทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างเผด็จการกับประชาธิปไตย และกลุ่มอำนาจเก่ากับกลุ่มอำนาจใหม่

3. รัฐบาลไม่สามารถสร้างความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองให้กับกลุ่มต่างๆ ได้

4. การช่วงชิงอำนาจของกลุ่มต่างๆ ในสังคม

5. ระบบการเมืองไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

1.3 แนวโน้มความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้ง ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มความรุนแรงว่ามีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น 7 ท่าน ลดลง 1 ท่าน เท่าเดิม 1 ท่าน และอื่นๆ ลง อีกหนึ่งท่าน สาเหตุที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มการเมืองเท่านั้น แต่ยังขยายไปสู่กลุ่มต่างๆ ที่มีความแตกต่างทางความคิด ก่อให้เกิดการแย่งชิงมวลชน

การปลุกกระดมให้เกิดความโกรธเกลียดฝ่ายตรงข้าม จนมองฝ่ายตรงข้ามกลายเป็นศัตรู และนำไปสู่การปะทะกันถึงขั้นรุนแรง ผลที่ตามมาคือการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของทั้งสองฝ่าย

1.4 กระบวนการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ.2535

ตารางที่ 1 วงจรความขัดแย้ง

วงจรความขัดแย้ง	ระยะเวลา/เหตุการณ์
1. ช่วงต้นตภาพอย่างแท้จริง	ช่วงปี พ.ศ. 2538 : กระแสการผลิบันของประชาธิปไตย ในการเลือกตั้ง 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538
2. ช่วงความขัดแย้งที่ซ่อนเร้นอยู่	ช่วงปี พ.ศ. 2540 : รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2540 จุดเปลี่ยนสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการวางรากฐาน ธรรมนูญบาลของประเทศ ช่วงปี พ.ศ. 2544 : ผลของรัฐธรรมนูญทำให้ภาคการเมืองเข้มแข็ง ส่งผลให้ภาคราชการเริ่มลดบทบาทลง และกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลถูกแทรกแซง นำไปสู่การเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงของประชาชนพรรคไทยรักไทย ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง
3. ช่วงความขัดแย้งที่ปรากฏออกมาให้เห็น	ช่วงปี พ.ศ. 2548 : พันตำรวจโททักษิณ ถูกวิพากษ์วิจารณ์มีการรวบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จในการเมืองและระบบเศรษฐกิจ (ระบบทักษิณโมติกส์) ช่วงปี พ.ศ. 2549 : รัฐบาลพรรคไทยรักไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเข้าไปครอบงำองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ปัญหาจริยธรรมทางการเมืองจากกรณีการขายหุ้นชินคอร์ปโดยไม่เสียภาษี ทำให้พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ หายทางออกโดยการยุบสภา ช่วงปี พ.ศ. 2549 : กลุ่มพันธมิตร ออกมาประท้วงอย่างกว้างขวาง

วงจรรความขัดแย้ง	ระยะเวลา/เหตุการณ์
<p>4. ช่วงการเพิ่มขึ้นของความตึงเครียด</p>	<p>ช่วงปี พ.ศ. 2549 : ผลการเลือกตั้งครั้งใหม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง จากฝ่ายค้านและกลุ่มพันธมิตร โดยมีการกล่าวโทษ กกต. กับศาลอาญาและศาลอาญาพิเคราะห์ให้จำคุก 3 กกต.</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2549 : โดยพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ กล่าวต่อที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการว่า “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญเข้ามาว่านวายองค์กรที่มีในระบบรัฐธรรมนูญมากไป มีการไม่ทำตามกติกา” ทำให้เป็นหัวข้อที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างรุนแรง</p>
<p>5. ช่วงสงครามหรือการปะทะกันอย่างเต็มที่</p>	<p>ช่วงปี พ.ศ. 2549 : 19 กันยายน พ.ศ. 2549 คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้ยึดอำนาจจากรัฐบาล พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2550 : หลังการเลือกตั้งที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 นายสมัคร สุนทรเวช ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กลุ่มพันธมิตรได้เข้ายึดทำเนียบรัฐบาลและประกาศปักหลักจนกว่ารัฐบาลจะลาออก</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2551 : นายสมัคร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและ นายสมชาย วงษ์สวัสดิ์ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทน กลุ่มพันธมิตรเคลื่อนขบวนไปปิดล้อมรัฐสภา แลลงนโยบายของรัฐบาล ดำรงไว้แก่น้ำตาสลายการชุมนุม ทำให้มีผู้เสียชีวิต 2 คนและบาดเจ็บ</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2552 : แกนนำของพรรคการเมืองที่เคยสนับสนุนพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ส่วนหนึ่งได้หันไปสนับสนุนให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2553 : กลุ่มคนเสื้อแดง ได้ออกมาชุมนุมเพื่อขับไล่รัฐบาล</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2553 : กลุ่มผู้ประท้วงได้ยกระดับการชุมนุมโดยทำการปิดถนนบริเวณสี่แยกราชประสงค์ ทำให้รัฐบาลตัดสินใจประกาศใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเข้าควบคุมเหตุการณ์</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2553 : ตำรวจและทหารได้ปฏิบัติการกระชับพื้นที่และขอคืนพื้นที่จากผู้ชุมนุมประท้วง</p>

วงจรรความขัดแย้ง	ระยะเวลา/เหตุการณ์
6. ช่วงการลดลงของความตึงเครียดและการเจรจา	<p>ช่วงปี พ.ศ. 2549 : 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี เป็นนายกรัฐมนตรี</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2549 : การร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 สภาร่างรัฐธรรมนูญ</p>
7. ช่วงการลดลงของความเครียดและการหาข้อตกลง	<p>ช่วงปี พ.ศ. 2551 : จัดตั้งเครือข่ายสานเสวนาเพื่อสันติธรรม รมรณรงค์เรียกร้องให้ทุกคนช่วยกันยุติการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ และให้หันหน้ามาคุยกันด้วยการสานเสวนา</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2553 : นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะทำงานอิสระเพื่อทำงานการสร้างความปลอดภัยและปฏิรูปประเทศ</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2554 : การเลือกตั้งในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 พรรคเพื่อไทยจัดตั้งรัฐบาลโดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี</p> <p>ช่วงปี พ.ศ. 2554 : รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการ อิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ</p>
8. ช่วงหลังความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ	

2. แนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี

2.1 ปัจจัยสนับสนุน ที่ช่วยผลักดันให้เกิดการจัดการความขัดแย้งให้ประสบผลสำเร็จ ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสนับสนุนที่ช่วยผลักดันให้เกิดการจัดการความขัดแย้งภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535 ให้ประสบผลสำเร็จ คือ

1. ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและกระบวนการยุติธรรม
2. มีการกระจายอำนาจและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เข้มแข็ง
3. วัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยที่ชอบความสงบมีมิตรไมตรี
4. การแก้รัฐธรรมนูญและกฎหมายในส่วนที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม

5. เงื่อนไขด้านเวลาและบริบทแวดล้อมที่เหมาะสม

6. การทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายในสังคมเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งและจัดพื้นที่หรือบรรยากาศของการพูดคุย

2.2 แนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ผลจากการศึกษาพบว่า แนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งมี ดังนี้

1. การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และกระบวนการยุติธรรม

2. การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในระดับสถาบัน โดยการปฏิรูปสถาบัน

3. การเข้าใจโครงสร้างของความขัดแย้งและความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

4. การจัดเวทีเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการพูดคุย

5. การใช้กระบวนการทางรัฐสภาเพื่อแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง

6. สื่อสารมวลชนจะต้องยึดถือความถูกต้องมากกว่าผลประโยชน์ โดยนำเสนอข่าวอย่างสร้างสรรค์

2.3 ความเป็นไปได้ในการนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง
ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลความเป็นไปได้ในการนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ซึ่งพบว่ามีความเป็นไปได้และเป็นแนวทางเดียวของสังคมไทย แต่ต้องได้รับความร่วมมือจากส่วนรวมและทุกภาคส่วนในการสร้างบรรยากาศ ให้มีความสมานฉันท์ ความปรองดอง และเรื่องของการอยู่ร่วมกันแบบสันติวิธีบนพื้นฐานของอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความแตกต่างกัน และจะต้องยึดมั่นในสันติวิธีทั้งสองฝ่ายคือ จะต้องไม่หุตุมีผลหรือจะต้องเข้าใจซึ่งกันและกัน แต่ในทางกลับกันสันติวิธีก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การนำเสนอที่ไม่มีหุตุมีผล การปิดกั้นช่องทางในการสื่อสาร จนนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2.4 แนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมไทยตามแนวทางสันติวิธี
ผลจากการศึกษาพบว่า แนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติแบบสันติวิธี ซึ่งมีแนวทางและการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. แนวทางการสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม มีวิธีการคือ ผู้มีอำนาจหรือเกี่ยวข้องกับหน้าที่ เช่น ตุลาการ ศาล จะต้องเข้าใจถึงปัญหาและมีการตัดสินใจที่ดำรงอยู่ในความ

เป็นธรรมโดยไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด และอยู่เหนืออำนาจของการแทรกแซงทางการเมือง

2. แนวทางการเร่งระงับปัญหาความขัดแย้ง มีวิธีการคือ นำกรอบกติกาทางการเมืองซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในสังคม ใช้ในการตัดสินเพื่อหาข้อยุติของเหตุการณ์ความขัดแย้ง

3. การลดความขัดแย้งในระดับบุคคล มีวิธีการคือ จะต้องกำจัดความโกรธและความเกลียด เพื่อไม่ให้เกิดเป็นแรงผลักดันในการทำกิจกรรมใดๆ อันเป็นการนำไปสู่พฤติกรรมทางความรุนแรงอย่างขาดสติ ตั้งแต่ในระดับบุคคลจนไปถึงการตัดสินใจในระดับชาติ

4. แนวทางการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง มีวิธีการคือ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ชี้แจงเหตุผลตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง โดยรัฐสภาควรเป็นแบบอย่างในการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และนำสันติวิธีเข้ามาใช้เนื่องจากพฤติกรรมที่แสดงออกต่อสาธารณะเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อสังคม

5. แนวทางการสร้างความปรองดอง มีวิธีการคือ หาข้อยุติของปัญหาโดยอาศัยกรอบกติกาของสังคมที่เป็นที่ยอมรับ และคืนความถูกต้อง คืนความชอบธรรมให้แก่ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความขัดแย้ง

6. แนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางสันติวิธี มีวิธีการคือ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนและเชิญชวนในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านสันติวิธี

7. แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นในแนวทางสันติวิธีให้แก่สังคม มีวิธีการคือ ทำให้ทุกคนในสังคมต้องมีความเชื่อที่สันติวิธีเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

2.5 ปัจจัยสนับสนุนและเงื่อนไขสำคัญในการจัดการตามแนวทางสันติวิธี ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสนับสนุนและเงื่อนไขสำคัญในการจัดการตามแนวทางสันติวิธี โดยมีเงื่อนไขและปัจจัยสนับสนุนคือ

1. หน่วยงานทุกภาคส่วนจะต้องสนับสนุนสันติวิธีและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ

2. การสร้างความไว้วางใจต่อกันและการลดเงื่อนไขของฝ่ายต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น

3. ผู้นำหรือบุคคลสาธารณะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม

4. พื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมจะต้องเป็นฐานรองรับในการทำกิจกรรมด้านสันติวิธี
5. สังคมไทยจะต้องยึดมั่นในกระบวนการสันติวิธี
6. สื่อสารมวลชนต้องนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เป็นกลาง

2.6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ดังนี้

1. เร่งแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเพื่อไปสู่การความปรองดองของคนในชาติ
2. ทุกฝ่ายต้องเชื่อมั่นในแนวทางสันติวิธีว่าสามารถแก้ปัญหาได้
3. การเพิ่มพลังทางความรู้ โดยการเชิญชวนให้ทุกคนในสังคมมีความสนใจกับปัญหาการเมืองไทย โดยมีการมาพบปะพูดคุยระหว่างกัน เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา
4. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ขัดแย้ง
5. กระบวนการทางนิติรัฐ คตส. ปปง. ปปช. กกต. ทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ
6. ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม
7. นักการเมืองต้องมีใจเป็นกลาง
8. กฎกติกาต้องเป็นที่ยอมรับและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย
9. ระบบการปกครองต่อเอื้อผลประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ผู้วิจัยขอนำเสนอ ข้อเสนอแนะซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการและ ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่และหน่วยงานของรัฐในด้านสันติวิธีมีน้อย และไม่ครอบคลุม ตลอดจนไม่มีพื้นที่ในการแสดงออกความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้นรัฐบาลควรมี

นโยบายในการจัดตั้งหน่วยงานด้านสันติวิธีในระดับชุมชน และเปิดพื้นที่ให้ทุกคนมีโอกาสในการแสดงออก ตลอดจนการนำไปปฏิบัติและส่งเสริมให้ประชาชนแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระดับชุมชนด้วยแนวทางสันติวิธี

2. ผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านสันติวิธีที่เท่าควร ดังนั้นรัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมในด้านสันติวิธีและโอกาสในการเรียนรู้การสร้างความร่วมมือกับภาคประชาสังคม และการประชาสัมพันธ์ให้ตระหนักความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ในการจัดการความขัดแย้งด้วยแนวทางสันติวิธี ตลอดจนการให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง

3. ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเกี่ยวกับสันติวิธียังมีหลักสูตรและการจัดอบรมที่ค่อนข้างน้อย ทำให้ประชาชนทั่วไปยังเข้าไม่ถึงการอบรมดังกล่าว ดังนั้น ด้านการศึกษากระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายในการผลักดันและบรรจุหลักสูตรและวิธีการในการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี หรือส่งเสริมหลักสูตรภาคทฤษฎีและการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้มีการปลูกฝังแนวคิดค่านิยมในเรื่องสันติวิธีและสามารถนำไปใช้และปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผลการศึกษาพบว่า การจัดพื้นที่ในการสื่อสารมีไม่ครอบคลุม ดังนั้น ระดับทางจังหวัดควรปฏิบัติให้มีการจัดพื้นที่ให้มีการสื่อสารอย่างมีเหตุมีผล แนวทางในการจัดพื้นที่ให้สื่อสารกันจะต้องมีพื้นที่ที่มากขึ้น เช่น ในระดับชุมชน สังคม หรือการसारเสวนาแห่งชาติ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกิดขึ้น โดยทุกฝ่ายจะต้องพยายามนำเสนอข้อเท็จจริงในสิ่งที่ใช้เหตุใช้ผล และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก

2. ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีอำนาจและผู้มีบทบาททางการเมืองมีพฤติกรรมผ่านสื่อสารณะและการแสดงออกต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ดังนั้น ผู้มีบทบาทในทางสังคมหรือในทางการเมืองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการผลักดันการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ตลอดจนการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องในการแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จ

3. ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมีการจัดพื้นที่ในการเสวนาแต่ยังขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรมีเวทีเสวนาอย่างต่อเนื่องและจะต้องสนับสนุน

การทำงานของประชาชนในการจัดตั้งการเสวนาหรือการพูดคุยกันของคนในสังคม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของประชาชน โดยการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี

4. ผลการศึกษาพบว่า องค์กรสื่อไม่มีความเป็นกลางโดยยึดถึงผลประโยชน์เป็นหลัก ดังนั้น องค์กรสื่อสารเองควรมีความเข้มงวดและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมให้มากขึ้น และสื่อควรให้ความสำคัญในการนำเสนออย่างสร้างสรรค์และเป็นกลาง ปัจจุบันสื่อนิยมนำเสนอในมิติความรุนแรงหรือเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด โดยมุ่งหวังผลประโยชน์มากกว่าการตระหนักถึงผลกระทบที่ตามมาทางลบจากการเผยแพร่สิ่งที่ไม่เหมาะสมหรือสร้างภาพความรุนแรง เพื่อยุยงและสนับสนุนให้เกิดความขัดแย้ง ออกสู่สาธารณะ

5. ผลการศึกษาพบว่า ความไม่เป็นธรรมของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นสถาบันพระปกเกล้าควรเป็นตัวกลางในการส่งเสริมหรือสนับสนุนขบวนการขับเคลื่อนการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อกระตุ้นการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ในการศึกษาการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาครั้งต่อไป ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ที่ทำการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในประเด็นความขัดแย้งเฉพาะกลุ่มที่สนใจ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและการทำการวิจัยควรมีประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยแนวทางสันติวิธีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความขัดแย้ง ประกอบไปด้วย นักวิชาการที่เป็นพระสงฆ์ 2 รูป นักวิชาการ 7 ท่าน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 ท่าน โดยการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนต่อไป

บรรณานุกรม

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, (2549). *สันติทฤษฎี/วิถีวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

ชัยเสกฐ์ พรหมศรี, (2550). *การจัดการความขัดแย้งในองค์กร*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
<http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic> (วันที่ค้นข้อมูล: 4 กันยายน 2555).

ไพศาล วิสาโล, (2538). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการระงับความขัดแย้ง*. กรุงเทพมหานคร :
เรือนแก้วการพิมพ์.

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, (2550). *วงจรความขัดแย้ง*. สถาบันพระปกเกล้า.